

บททวน : บทที่ ๒.๓

กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ก่อนจบการทบทวนบทที่ ๒ ขอกล่าวถึงการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่ามีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังนี้

มาตรา ๗ ให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้ ... (๑๑) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง

มาตรา ๔๗ การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำของรัฐบาล

(๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

(๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(๕) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒

(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

การยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ แตกต่างจากการยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ เรื่องที่เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้คือ “บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” แต่รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ เรื่องที่เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้คือ “การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ”

หลักเกณฑ์การเสนอเรื่องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

(๑) บุคคลนั้นต้องถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจริง หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ โดยในคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิอย่างชัดเจนด้วย

(๒) การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพต้องเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ

(๓) ต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน โดยต้องยื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบถึงการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำร้องจากผู้ร้องแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังไม่ดำเนินการ ผู้ร้องจึงจะมีสิทธิไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เองโดยตรงเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๔) การยื่นคำร้องตามมาตรา ๒๑๓ มีข้อจำกัดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๑) ถึง (๖) ซึ่งมีวงเล็บที่น่าสนใจคือ วงเล็บ (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว และวงเล็บ (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคติของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

ตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ข้อ ๑ และข้อ ๒

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๓ เป็นกรณีผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนาย ด. สัญชาติดัตช์ และนาง ด. สัญชาติไทย ซึ่งจดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนเมืองซูเธอร์แลนด์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผู้ร้องเกิดที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผู้ร้องเป็นลูกจ้างที่สถานบริการแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ต่อมามีการเข้มงวดกับสถานบริการตามกฎหมาย ผู้ร้องต้องเดินทางออกนอกประเทศไทย หลังจากนั้นกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้ามาในราชอาณาจักร อ้างว่าผู้ร้องมีพฤติการณ์ต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร ตามพ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง (๘) ต่อมามารดาของผู้ร้องยื่นหนังสือต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขออนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาเพื่อทำบัตรประจำตัวประชาชนและขอสัญชาติไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีหนังสือแจ้งว่าไม่อนุญาต เนื่องจากคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ เป็นที่สุด จึงไม่อนุมัติให้บันทึกข้อมูลเพิ่มเติมเพื่ออนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้ร้องเคยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดกระบี่ เรื่องขอสัญชาติไทย ศาลพิพากษายกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ พิพากษายืน ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้เพิกถอนคำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินรับคำร้องเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าพ้นระยะเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินยังไม่มีคำวินิจฉัย

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ว่า คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ และหนังสือของผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ และขอให้เพิกถอนคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ กับมีคำสั่งให้หนังสือฉบับดังกล่าวเป็นโมฆะ

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากคำสั่งและการกระทำดังกล่าว ทั้งการละเมิดสิทธิและเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีหนังสือแจ้งผลการดำเนินการเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ ได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศว่า ผู้ร้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย และกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งที่ ๒๓๕๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ยกเลิกการไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งต่อมาวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ โดยลบรายชื่อผู้ร้องออกจากบัญชีบุคคลต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว และผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้รับสัญชาติไทย พร้อมทั้งจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและหนังสือเดินทางไทยแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า แม้เหตุที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าตนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพหมดลงแล้วก็ตาม แต่โดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นกรณีที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีสิทธิความเป็นพลเมืองไทยได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของรัฐ และเป็นเหตุที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานภาพของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยที่ไม่อาจถูกเนรเทศออกนอกราชอาณาจักร หรือไม่ อาจถูกห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ มีผลให้การพิจารณาคดีนี้ต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สั่งจำหน่ายคดีก็ได้ และเพื่อเป็นหลักปฏิบัติของทางราชการในภายหน้า ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาคดีนี้ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๑) เป็นบทบัญญัติให้ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง หากบุคคลใดมีองค์ประกอบแห่งข้อเท็จจริงครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมจะได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด ซึ่งแบ่งได้เป็นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสายโลหิตและหลักดินแดน อันเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา ๓๙ วรรคสอง ว่า “การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้” แต่บุคคลนั้นยังคงต้องดำเนินการตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด การที่พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ บัญญัติให้ผู้ที่มีหลักฐานอันเพียงพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเชื่อถือว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยสามารถพิสูจน์การเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยได้ โดยยื่นคำขอตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการขอพิสูจน์สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ แม้ระเบียบดังกล่าวจะไม่มีเนื้อหาที่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการ

เกิดที่ต้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติไทยก็ตาม แต่**กระทบต่อบุคคลที่ถูกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร** ซึ่งหากบุคคลนั้นได้รับโอกาสเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติไทยหรือได้รับโอกาสขอพิสูจน์สัญชาติไทยในต่างประเทศจากหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในต่างประเทศที่มีหน้าที่ในการพิสูจน์สัญชาติไทย สิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรจะกระทำมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

ตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ข้อ ๓

๑) กรณีขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัย ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒)

คำสั่งที่ ๗/๒๕๖๗ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นทหารกองประจำการผลัดที่ ๒ ปี ๒๕๖๔ สังกัดมณฑลทหารบกที่ ๑๘ รับราชการทหารเมื่อวันที่ ๑ พ.ย.๒๕๖๔ ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพและได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากพ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๘ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ร้องทำหน้าที่เป็นทหารกองประจำการต้องฝึกร่างกายตามระเบียบที่กองทัพกำหนด ซึ่งหากไม่เป็นไปตามมาตรฐานต้องถูกลงโทษทำให้เกิดความทรมานแก่ร่างกายและจิตใจ ฯลฯ นอกจากนี้มาตรา ๗ ยังให้เฉพาะเพศชายทำหน้าที่รับราชการทหาร และมาตรา ๙ ยังให้ระยะเวลาการรับราชการเป็นไปตามวุฒิการศึกษาอีกด้วย ผู้ร้องยื่นเรื่องดังกล่าวต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

๑. พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐

๑. พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๗ และมาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากพ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด อันทำให้ผู้ร้องทั้งสองมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่การยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รัฐธรรมนูญ บัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่

รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำสั่งที่ ๓๙/๒๕๖๗ ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องที่ ๒ โดยผู้ร้องที่ ๑ ขอออกใบอนุญาตให้นำเนื้อสุกรแช่แข็งจากสาธารณรัฐอิตาลีและสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลผ่านราชอาณาจักรเพื่อไปจำหน่ายยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางรถ ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง โดยยื่นเอกสารและหลักฐานครบถ้วน แต่ไม่มีคำสั่งอนุญาตหรือไม่ ผู้ร้องที่ ๒ ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลาง กรณีหน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง ต่อมาผู้ร้องที่ ๑ มีคำสั่งให้ผู้ร้องที่ ๒ ทำลายเนื้อสุกรแช่แข็งดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๒ อุทธรณ์ต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยกอุทธรณ์ ผู้ร้องที่ ๒ ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางขอให้เพิกถอนคำสั่งทำลายสินค้าและเรียกค่าเสียหาย คดีอยู่ระหว่างการพิจารณา ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง เนื่องจากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง

ผู้ร้องทั้งสองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

๑. พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๘ ละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ รับรองไว้

๒. พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๘ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ข้อหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้างว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง (กรมปศุสัตว์และอธิบดีกรมปศุสัตว์) ที่ไม่ออกใบอนุญาต(ให้นำเนื้อสุกรแช่แข็งจากสาธารณรัฐอิตาลีและสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลผ่านราชอาณาจักรเพื่อไปจำหน่ายยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางรถ) ให้ผู้ร้องที่ ๒ และให้ทำลายเนื้อสุกร เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องทั้งสองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ อันเป็นผลมาจาก พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๘ ข้อหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง อันทำให้ผู้ร้องทั้งสองมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า **ผู้ร้องทั้งสองขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๔๗ (๒) อีกทั้งเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอื่น ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้**

พิจารณา ผู้ร้องทั้งสองจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัย

กรณีขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ยังมีอีกเช่น คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๗, ๑๐/๒๕๖๗, ๒๘/๒๕๖๗, ๓๖/๒๕๖๗ เป็นต้น

๒) กรณีโต้แย้งการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ หากรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัย ตามตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒)

คำสั่งที่ ๑๒/๒๕๖๗ ขอให้จริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้อง เป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ตนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพจากการกระทำของผู้ถูกร้อง (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ในการบังคับใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดป่าเลนพญา-ปากนคร ในท้องที่ตำบลปากพูน ตำบลท่าซัก ตำบลท่าไร่ และตำบลบางจาก อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้เป็นป่าสงวน พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๓๒ ฯลฯ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่องอันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อขอให้จริงตามคำ และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย หากผู้ร้องเห็นว่า เป็นการกระทำละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ผู้ร้องอาจใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรมต่อศาลอื่นได้ เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำสั่งที่ ๑๗/๒๕๖๗ ขอให้จริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้อง เป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การที่ผู้ถูกร้อง (คณะกรรมการป.ป.ช.) แจ้งข้อกล่าวหาผู้ร้องในคดีที่วินิจฉัยเด็ดขาดแล้วขึ้นมาพิจารณาใหม่ โดยไม่มีพยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่คดี อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเดิมของผู้ถูกร้องเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ร้องได้รับความเดือดร้อน ถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ขัดต่อหลักการดำเนินคดีซ้ำและหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้อำนาจตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่และอำนาจไต่สวนแล้วมีมติวินิจฉัยทั้งกรณีมีมูลความผิดทางอาญาและมูลความผิดทางวินัยตามมาตรา ๙๑ หากการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจของผู้ถูกร้องในการวินิจฉัยดังกล่าวเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย **ผู้ร้องอาจใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรมต่อศาลอื่นได้** เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และเมื่อมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว คำขออื่นย่อมตกไป

๓) กรณีโต้แย้งการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัย เพราะเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔)

คำสั่งที่ ๕/๒๕๖๗ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม (ศาลจังหวัดสมุทรปราการ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ และศาลฎีกา) ที่วินิจฉัยคดีหมายเลขแดงที่ อ.๑๒๕๕/๒๕๖๕ เป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้อง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง อันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง เป็นการใช้อำนาจของผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษารอคติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ประกอบกับคดีของผู้ร้อง ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตฎีกา ไม่รับฎีกา และยกคำร้อง (ขอให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๒) กรณีเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำสั่งที่ ๓๕/๒๕๖๗ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า การพิจารณาคดีของผู้ถูกร้องทั้งสามเกี่ยวกับคำร้องขอให้กำหนดโทษใหม่ของผู้ร้อง โดยนำประมวลกฎหมายอาญาเสพติด มาตรา ๙๐ และมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บัญญัติขึ้นภายหลังการกระทำความผิดของผู้ร้องมาใช้บังคับย้อนหลังเป็นโทษแก่ผู้ร้อง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘

แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง อันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง เป็นการใช้อำนาจของผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ประกอบกับกรณีเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

กรณีศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับวินิจฉัยเพราะเรื่องที่ยื่นไปเป็นกรณีคืออยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น ยังมีเช่น คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๖๔, ๑๕/๒๕๖๔, ๑๗/๒๕๖๔, ๒๑/๒๕๖๔ และเป็นกรณีศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ยังมีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๔, ๓๔/๒๕๖๔ เป็นต้น

ตัวอย่างข้อสอบเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ เช่น

ข้อสอบผู้ช่วยสนามจิว เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕

คำถาม นายไมเคิล บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายปีเตอร์ สัญชาติอเมริกัน และนางสายฝนสัญชาติไทย บิดามารดาจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งตามพระราชบัญญัติสัญชาติพ.ศ.2508 มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลที่มีบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดนายไมเคิลจึงเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบทบัญญัติดังกล่าว แต่นายไมเคิลยังมิได้ดำเนินการขอสัญชาติไทยตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ ระหว่างนั้นนายไมเคิลทำงานอยู่ในประเทศไทยโดยเปิดสถานบริการแห่งหนึ่งย่านห้วยขวาง จากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือว่านายไมเคิลประกอบกิจการให้มีการค้าประเวณี ค้าหญิงและเด็ก ค้ายาเสพติดให้โทษ ลักลอบหนีภาษีศุลกากร เข้าลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง (๘) หลังจากนั้นนายไมเคิลเดินทางออกนอกราชอาณาจักร กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีคำสั่งไม่อนุญาตให้นายไมเคิลเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น นางสายฝนมารดานายไมเคิลติดต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขอให้นายไมเคิลเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อทำบัตรประจำตัวประชาชนและขอสัญชาติไทย แต่ไม่ได้รับอนุญาต

ให้วินิจฉัยว่า (ก) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่มิอนุญาตให้นายไมเคิลเข้ามาในราชอาณาจักรขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร

(ข) หากนายไมเคิลจะใช้สิทธิดำเนินการทางศาลรัฐธรรมนูญ ควรให้คำแนะนำอย่างไร

ธงคำตอบ (ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้” เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่มีสัญชาติไทย มิให้ถูกเนรเทศออกนอกราชอาณาจักรหรือมิให้ถูกห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นสิทธิเด็ดขาด เมื่อบุคคลใดมีสัญชาติไทยแล้วย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ โดยมีสิทธิพลเมืองในการอยู่อาศัยในราชอาณาจักร รัฐจะเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรหรือลิดรอนสิทธิในการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ได้ และไม่อาจ

ถอนสัญชาติของบุคคลดังกล่าวซึ่งได้มาโดยการเกิดได้ ตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้” นายไมเคิลเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเพราะมารดาเป็นผู้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นสถานะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แม้ยังมีได้ลงข้อมูลการมีสัญชาติไทยในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ก็ย่อมต้องได้รับความคุ้มครองในฐานะพลเมือง การที่กระทรวงมหาดไทยออกคำสั่งไม่อนุญาตให้นายไมเคิล ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรจึงเป็นการขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (เทียบคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๓)

(ข) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่า การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” เมื่อคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ไม่อนุญาตให้นายไมเคิล ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการละเมิดสิทธิ นายไมเคิล ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง คุ้มครองไว้ นายไมเคิล จึงมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าคำสั่งดังกล่าวขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญได้ตามบทบัญญัติดังกล่าว

จึงเห็นควรแนะนำให้ นายไมเคิล ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ไม่อนุญาตให้นายไมเคิล ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติไว้ (เทียบคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๓)

ข้อสอบผู้ช่วยฯ สนามใหญ่ ๒๕๖๗

คำถาม พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องนายสี นายสวย และนายแสง เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดสมุทรสาคร ในความผิดฐานรับคนต่างด้าวเข้าทำงานโดยที่คนต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙ ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๑๐๒ ให้ปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทต่อคนต่างด้าวหนึ่งคน จำเลยทั้งสามให้การปฏิเสธ ระหว่างพิจารณานายสียื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดสมุทรสาครโต้แย้งว่า พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๒ กำหนดโทษสูงเกินไป เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นการเลือกปฏิบัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งห้ามมิให้ตรากฎหมายจำกัดเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและกฎหมายต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ขอให้ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย พนักงานอัยการโจทก์คัดค้านว่าพระราชกำหนดฉบับนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเคยเข้าชื่อกันเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๑๗๓ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วว่าการตราพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง คำวินิจฉัยย่อมมีผลผูกพันทุกองค์กรรวมถึงศาลด้วย อีกทั้งพระราชกำหนดฉบับดังกล่าวได้ผ่านการอนุมัติของรัฐสภาแล้ว นายสอนผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสมุทรสาครได้สวนแล้วได้รับความตามคำแถลงของพนักงานอัยการโจทก์ จึงมีคำสั่งยกคำร้อง นายสวนและนายแสงปรึกษาหารือกันแล้วควรนำเรื่องเดียวกันนี้ไปยื่นคำร้องต่อองค์กรอื่น โดยนายสวนไปยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๓ ส่วนนายแสงซึ่งสนิทสนมกับนักการเมืองจึงได้ประสานไปยังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เข้าชื่อกันเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญผ่านทางประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๘

ให้วินิจฉัยว่า

(ก) คำสั่งของนายสอนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

(ข) ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งรับคำร้องของนายสวน และเรื่องของนายแสงที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันเสนอความเห็นผ่านทางประธานสภาผู้แทนราษฎรได้หรือไม่

รับคำตอบ ข้อ (ก) และข้อ (ข) ตอนท้าย กล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว ขอกล่าวถึงเฉพาะข้อ ข. ตอนต้น เกี่ยวกับคำร้องของนายสวน

(ข) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๓ บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ตามคำร้องของนายสวนเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ อันเป็นการขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้สิทธิไว้เฉพาะตามมาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) นายสวนไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอ้างบทบัญญัติดังกล่าวได้ (เทียบ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๗)

รายละเอียดเรื่องมาตรา ๒๑๓ ขอให้ดูคำบรรยายของท่านอาจารย์บวรศักดิ์ อูวรรณโณ และเอกสารประกอบคำบรรยายของท่านอาจารย์มานิตย์ จุมปา

อนึ่ง การขอให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้วินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ นอกจากการดำเนินการตามช่องทางของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ยังอาจกระทำได้โดยการยื่นคำร้องผ่านผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ที่บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เมื่อเห็นว่ามิกรณี ดังต่อไปนี้ ... (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ...”

แต่การขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ มีข้อจำกัดบางประการตามพ.ร.บ.ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เช่น จะเสนอเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลไม่ได้ และมีข้อสังเกตว่า คำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓๑ (๑) มีความหมายเหมือนกับคำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ ต้องเป็นกฎหมายที่ออกโดยองค์กรนิติบัญญัติหรือกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารที่มีฐานะเทียบเท่า โดยผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจใช้ดุลพินิจพิจารณาว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจที่จะไม่ส่งไปศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งไปให้วินิจฉัย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังเช่น คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๗/๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.คำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ ที่บัญญัติให้อำนาจของคณะกรรมการธิการในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ มาตรา ๘ ที่บัญญัติขั้นตอนในการออกคำสั่งเรียกไว้ และมาตรา ๑๓ ที่กำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ โดยให้เหตุผลว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ กำหนดให้การดำเนินการของคณะกรรมการธิการเป็นการสืบหาข้อเท็จจริง ไม่ใช่การสืบสวนหรือสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ยังกำหนดผลบังคับไว้ในมาตรา ๑๒๙ วรรคห้า เป็นมาตรการเชิงบังคับ โดยให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความคิดเห็นตามที่คณะกรรมการธิการเรียกการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการจึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลและความร้ายแรงของการกระทำความผิด เนื่องจากการฝ่าฝืนในกรณีนี้ไม่ได้มีสภาพความร้ายแรงหรือทำให้เกิดความเสียหายที่จะกระทบต่อผลในเรื่องที่สอบหาข้อเท็จจริงดังเช่นการดำเนินคดีอาญา อีกทั้งไม่ได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยรวม

.....

อธิคม อินทุภูติ